

Budapestre vonatkozó újságcikkek	Oszályozás
Szerző: <i>Todero Frigyes</i>	Tárgy: <i>192.14</i>
Lokálpatriotizmus és Pest-imádat	Hely: <i>1960</i>
Forrás: <i>Epeleini Lapok, 1960. apr. 2.</i>	Személy:

Sok pesti ember azt hiszi, hogy Budapest a világ közepe, és — mondjuk — Kaposvár vagy Cegléd már a világ vége. Rajonganak a fővárosért, szűkebb hazájukért, és úgy néznek a vidéki emberre, mint valami marslakóra. El sem tudják képzelni, hogy a Körúton túl is élnek emberek, méghozzá nem is kevesen.

Számukra a világot Budapest és a külföld jelenti, ami a Kossuth Lajos utca és a határsorompók között van, az talán csak legenda, vagy mese — nem is létezik. Azt mondják: Budapest szeretete lokálpatriotizmus, mint ahogy a debreceni, szegedi, vagy pécsi ember is lokálpatrióta. Aláírom, hogy így van. De azért csak kaparjuk meg ezt a helyhez kötött hazafiságot — kiderül, hogy az esetek többségében egész más, mint aminek látszik.

Nem a szó igaz értelmében vett lokálpatriotizmus, hanem **egészségtelen Pest-imádat és kultusz**

Hogy ez az állítás nem túloz, annak bizonyítására lehetne sorolni a tényeket. Kezdve olyan lényegtelennek látszó dologgal, mint — többnyire bosszantóan ostoba — slágerszövegeink. Milliószer énekeltek már a táncdalénekesek Budapest szépségéről, és milliószer megállapították a szövegírók, hogy nélküle nem tudnának élni. Irtak a megszüpült új Lánchídról, a körúti fényözönről, a Margitszigetről.

de még sohasem irtak például a miskolci fényekről, a debreceni Nagyerdőről, vagy Sopronról.

Költőink, íróink is előszeretettel örökítik meg a szép Budapestet — hát hogyné, hiszen ilyen fényes kávéházi ablakok, ilyen sima kávéházi asztalok másutt nincsenek! Annál kevésbé rajonganak tartósan vidéki városainkért, hazánk szép tájaiért. Vagy ha igen, többnyire csak messziről. Igaz, van néhány megrögzött művész, akít semmi pénzért sem lehet elcsábítani vidéki pátriájából, de ez csak a töredék. Vidékiek lenni — ez ma még megbélyegzés a pestiek szemében, vidékre menni — sokak szerint büntetés. Így aztán

nem csoda, ha még olyanok sem kíváncsiak vissza a szülőföldjükre, akik életük nagyobbik részét ott élték le.

Fedig ők még azt se mondhatják, hogy nem ismerik a vidéki életet.

És ahogy a megzenésített pestimádat megszedi a maga áldozatait, ahogy a fővárosi irodalmi élet majdnem elsorvasztja a vidékit, ugyanúgy az egyetemeken tanuló fiatalság jelentős részét is megfertőzi ez a beteg szemlélet. Miért van az, hogy

sok egyetemista, aki tizennyolc éves koráig vidéken élt, elvégezvén az egyetemet, a világ legtermészetesebb dolgaként budapesti állást kér.

Mindössze gy-öt év, amit itt töltött, és már hallani sem akar a vidékről. Minden jel arra mutat, hogy ez a nagy budapesti „lokálpatriotizmus” ragályos betegség, amelynek sokféle kórokozója és sok „bacilus gazdája” van.

A főváros vonzóereje,

a világvárosi életmód nem magyaráz meg mindent. Igaz, több és jobb színház, mozi, könyvtár és más kulturális létesítmény van itt, mint akármelyik vidéki városban. Könnyebben meg lehet szerezni egy szenzációs új könyvet, mint vidéken.

A pesti újságok is olvasmányosabbak, jobban szerkesztettek, mint a vidékiek. Az is igaz, hogy a kulturális életnek tényleges centruma a főváros és a legtöbb tudományos intézmény is itt van — talán több is, mint kellene.

Rendszerint ilyen érveket hangoztatnak azok,

akik igazolni akarják Pesten maradásuk helyességét.

Sőt, még elméletet is gyárthatnak magatartásuk igazolására. Jó szolgálatot tesz nekik éppen most *Mesterházi Lajos*, aki az *Élet és Irodalom* 13. számában *Budapesti patriotizmus* címmel írt terjedelmes cikket, amelyben egyebek között a következő olyasható: „Aki itt él, ebben a városban, az nem véletlenül él itt: itt találta és találja meg a maga tennivalóját az egész népért és az emberiségért, éppen itt.” Ez azért még isesek túlzás! Tény, hogy nem kevés felelős beosztású ember él és dolgozik Budapesten, aki munkáját máshol nem végezheti. De hogy

közel kétmillió ember, egy tízmilliós ország lakossága ötödrészenek az a történelmi hivatása, hogy Pesten éljen és dolgozzék — ezt mégsem hiszem!

Mindenkinek joga van, hogy Pesthez ragaszkodását úgy indokolja, ahogyan akarja. De az már merész állítás, hogy mindenki, akinek a személyi igazolványában Budapest szerepel állandó lakóhelyként csak itt tudna „az egész népért és az emberiségért” dolgozni. A pestiek — főleg az értelmiségiek — közül sokan el sem tudják képzelni, hogy a népért és az emberiségért vidéken, sőt — urambocsá! — falun is lehet valamit tenni. Ha rajtuk múlna, a főváros és a vidék közötti indokolatlan nívókülönbség örök időkig megmaradna.

Csak kevésnek jut eszébe, hogy Budapest csillogása és kulturáltsága sem magától lett, azért is sokan és sokáig dolgoztak.

Mérnökre, orvosra, tanárra vidéken is szükség van — sőt sokkal nagyobb, mint a fővárosban.

Nem elég meggyőző indoka a Pesten maradásnak az, hogy vidéken — sok helyen, de nem mindenütt — még nem megfelelő a kulturális színvonal.

Törvényszerű lenne talán, hogy ez legalább egy fokkal alacsonyabb legyen, mint a budapesti? Ilyenről szó sincs. Ez — sajnos — ma még gyakorlat, de egyáltalán nem szükséges, hogy ehhez hivatalos fórumok és magánszemélyek eiméletet is konstruáljanak.

Sokan el sem tudják képzelni, hogy a falusi emberek milyen nagy érdeklődéssel hallgatnak meg egy-egy tudományos, irodalmi vagy művészeti előadást.

Az emberek igénye megnőtt, látókörük — még az iskolázatlanoké is — szélesedett.

Ezért nem engedheti meg magának egy értelmiségi sem, hogy önző módon csak a saját kényelmével törődjék; életét úgy rendezze be, hogy az csak a saját fejlődését szolgálja. A célunk csak az lehet, hogy tudásunkat valóban „közkinccsé” tegyük.

A legtöbb helyen egy-két év leforgása alatt meg lehet teremteni a kedvező körülményeket a színvonalas kulturális és tudományos munkához. Igaz, néhol meg kell küzdeni egyes helyi vezetők bizalmatlanságával, értetlenségével, vagy a régi értelmiségiek fásultságával.

De még ez sem ok arra, hogy jó néhány fiatal diplomás — elsősorban pedagógus — a sültgalamb-várás elméletének és gyakorlatának megfelelően — Pesten maradjon.

Nem ér sokat annak a munkája, akinek a hivatástudata — legyen a szakmája bármi — a Váci utcától Ujpestig, a Rákóczi úttól Pestőrincig, vagy a Körúttól Csepelig terjed.

Todero Frigyes